

DERDE CONVENANT PREVENTIE GEHOORSCHADE VERSTERKTE MUZIEK

VERSIE 051218

Inleiding

Muziek of versterkt geluid is op allerlei manieren waardevol in het leven van mensen. Zowel in de emotie die het uitdrukt als door de emotie die het oproept. Het mooiste liedje bij een optreden van je favoriete band, de door muziek en ander versterkt geluid opgebouwde spanning bij een film in de bioscoop of de opzweepende muziek die je in de sportschool op het ritme laat meetrappen op je spinningfiets. Die beleving is belangrijk.

Maar het oor is gevoelig. Te vaak, te lang luisteren naar (te) hard geluid kan leiden tot gehoorschade en afdoen aan die beleving. Gehoorschade leidt eveneens tot andere gezondheids- en sociale problemen die kosten met zich meebrengen en de kwaliteit van leven van mensen verlagen.

De convenantpartijen onderkennen dit en onderstrepen het belang van de preventie van gehoorschade.

Met dit convenant dragen de convenantpartijen bij aan het voorkomen van het ontstaan van gehoorschade door hard versterkt geluid en/of versterkte muziek, door hiertoe binnen hun verantwoordelijkheid en mogelijkheden doeltreffende maatregelen te nemen. Zij zetten zich er maximaal voor in om te zorgen dat bezoekers van de bij hen aangesloten leden op een voor het gehoor veilige manier van muziek kunnen genieten. De gemaakte afspraken tussen de partijen worden in dit *Derde convenant preventie gehoorschade versterkte muziek*

vastgelegd. Dit convenant is een vervolg op het *Tweede convenant preventie gehoorschade muzieksector* en bouwt voort op eerdere inzet en opgedane ervaringen.

Dit convenant kent een algemeen deel dat door elke convenantpartner wordt onderkend. Per convenantpartner wordt in appendices uitgewerkt hoe zij de komende jaren aan verschillende onderdelen uit het convenant een bijdrage leveren.

Overall waar in het vervolg wordt geschreven over 'versterkte muziek' wordt bedoeld: versterkte muziek of ander versterkt geluid.

Partijen

- De staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, de heer Paul Blokhuis
- De Vereniging van EvenementenMakers (VVEM), vertegenwoordigd door haar voorzitter, de heer Hèrald van de Bunt,
- De Vereniging Nederlandse Poppodia en -Festivals (VNPF), vertegenwoordigd door haar directeur, de heer Berend Schans
- De Landelijke Kamer van Verenigingen, vertegenwoordigd door haar quaestor en assessor, de heer Koen Meilink en mevrouw Meike Kievits,
- NL Actief, vertegenwoordigd door de heer Patrick Rijnbeek,
- De Nederlandse vereniging van Bioscopen en Filmtheaters (NVBF), vertegenwoordigd door haar directeur, de heer Gulian Nolthenius,
- Verantwoorde Feesten, vertegenwoordigd door de oprichter de heer Mitchel de Rooy,
- VeiligheidNL, vertegenwoordigd door haar directeur, mevrouw Vera Verdegaal,
- GGD GHOR Nederland, vertegenwoordigd door haar directeur de heer Hugo Backx ,

Overwegende dat:

- gehoorschade een maatschappelijk probleem is en dat de preventie van gehoorschade door versterkte muziek belangrijk is;
- mensen worden blootgesteld aan (hard) geluid tijdens het uitgaan (bv. bezoek aan café, discotheek, club, poppodium, festival, bioscoop, studentenvereniging, schoolfeest enz.),

tijdens het luisteren naar persoonlijke muziekdragers, tijdens het werk (machines) en bij vrijetijdsbesteding (fitnessruimtes, sportkantines enz.);

- de mate waarin mensen gevoelig zijn voor en zich blootstellen aan hard geluid, verschilt per individu. De schadelijkheid wordt niet alleen bepaald door het niveau, maar ook door de duur en frequentie van de blootstelling¹;
- het onmogelijk is realistische maximale geluidsniveaus per muziekactiviteit te adviseren die voor ieder individu absoluut veilig zijn, ofwel geen risico op gehoorschade opleveren¹;
- bij genoemde geluidsniveaus (vanaf een benoemde ondergrens) uitgegaan wordt van het dragen van adequate gehoorbescherming¹ (demping van minimaal SNR 15 db);
- convenantspartijen het van groot belang vinden dat bezoekers zich bewust zijn van de risico's van harde muziek zoals (blijvende) gehoorschade;
- de convenantspartijen de bij hen aangesloten leden vertegenwoordigen zodat bezoekers van locaties in staat worden gesteld en/of worden gestimuleerd op een voor het gehoor veilige manier van muziek te kunnen genieten;
- voor het daadwerkelijk dragen van adequate gehoorbescherming de bezoeker zelf eindverantwoordelijk is;
- de muzieksector de afgelopen jaren al o.a. via het *Tweede convenant preventie gehoorschade muzieksector* actief is geweest op het gebied van geluidsmanagement en het beperken van het risico op gehoorschade door harde muziek bij zijn bezoekers en werknemers, evenals het geven van voorlichting hierover;
- werknemers van gelegenheden met versterkte muziek (evenals vrijwilligers) reeds door de arbo-wetgeving beschermd worden tegen gehoorschade door hard geluid tijdens het werk;
- er geluidsbronnen zijn die buiten de invloedssfeer van deze convenantspartijen liggen die ook mede kunnen leiden tot het ontstaan van gehoorschade.

Besluiten de volgende maatregelen te nemen:

Het doel van het convenant is om bezoekers van (de bij de partijen aangesloten²) locaties met versterkte muziek op een voor het gehoor zo veilig mogelijke manier van de muziek te

---

¹ Gommer, Verweij, Snijders (2018). Advies maximale geluidsniveaus voor muziekactiviteiten. Bilthoven; RIVM.

kunnen laten genieten. Hiertoe is gekozen voor maatregelen en activiteiten op het gebied van:

- 1) Geluidsniveau
- 2) Gehoorbescherming
- 3) Geluidsmeting
- 4) Communicatie en bewustwording
- 5) Kennis en onderzoek

1) Geluidsniveau

Om ervoor te zorgen dat bezoekers van de bij de brancheverenigingen aangesloten locaties op een voor het gehoor veilige manier van de muziek kunnen genieten, gaan convenantspartijen verantwoord om met geluid en maken ze afspraken over geluidsniveaus die passen bij de omgeving, omstandigheden en doelgroep qua bezoekers. Elke decibel minder dan de hieronder benoemde hoogste gemiddelde geluidsniveaus, vertaalt zich in een verlaagd risico op gehoorschade, waarnaar wordt gestreefd. De volgende afspraken worden door convenantspartijen onderschreven:

Vanaf het volgende geluidsniveau is het stimuleren van het dragen van adequate gehoorbescherming nodig:

- Kinderen en jongeren in de leeftijd tot 18 jaar: 88 dB(A) gemeten over 15 minuten
- Meerderjarigen vanaf 18 jaar en ouder: 92,5 dB(A) gemeten over 15 minuten

De convenantspartijen zorgen ervoor dat hun leden de audio-emissies beperken tot een hoogste equivalent gemiddeld geluidsniveau van:

- Kinderen t/m 13 jaar: Leq = 91 dB(A) gemeten over 15 minuten;
- Kinderen/jongeren van 14 en 15 jaar: Leq = 96 dB(A) gemeten over 15 minuten;
- Kinderen/jongeren van 16 en 17 jaar; Leq = 100 dB(A) gemeten over 15 minuten
- Meerderjarigen van 18 jaar en ouder: Leq= 103 dB(A) gemeten over 15 minuten

Indicatief voor de leeftijdskeuze is de gekozen doelgroep en/of de aanwezigheid van meer dan 50% van een bepaalde doelgroep.

---

² Indien relevant. Dit kan per convenantspartner verschillen.

De piekbelasting wordt beperkt tot een geluidsdruk van maximaal 200 Pascal (of 140 dB (C)).

De convenantpartijen stimuleren en faciliteren bij hen aangesloten leden en hun medewerkers, zoals geluidstechnici, om zich te houden aan bovengenoemde geluidsniveaus. Zij benoemen dat het gaat om maximale waarden en dat het geluidsniveau in de praktijk veelal lager kan en zal zijn. Dit doen zij o.a. door handreikingen over geluidsmanagement aan de bij hen aangesloten geluidstechnici aan te bieden.

2) Gehoorbescherming

Als leden van convenantpartijen boven de bij 'geluidsniveau' beschreven ondergrens uitkomen, kunnen bezoekers van de bij convenantpartijen aangesloten leden adequate gehoorbeschermingsmiddelen verkrijgen. Deze gehoorbeschermingsmiddelen zijn op een laagdrempelige wijze beschikbaar en goed vindbaar voor de bezoekers. De gehoorbeschermingsmiddelen dienen voldoende te dempen (SNR minimaal 15 dB) zodat bezoekers bij de afgesproken maximale geluidsniveaus op een voor het gehoor veilige manier van muziek kunnen genieten. Tevens dienen de gehoorbeschermingsmiddelen te beschikken over een kwalitatief goed muziekfilter. Om de vindbaarheid van de verkooppunten van oordoppen te vergroten wordt gestimuleerd om de verwijzingsstickers met het logo van de I Love My Ears-campagne te gebruiken.

De aangesloten locaties die boven de bij de 'geluidsniveau' beschreven ondergrens uitkomen informeren de bezoekers, zoveel mogelijk vóór het bezoek of aan het begin van de activiteit, over het belang van het dragen van gehoorbeschermingsmiddelen.

Uiteindelijk maakt de bezoeker zelf de keuze voor het daadwerkelijk dragen van de gehoorbescherming.

3) Geluidsmetingen

De leden van de bij dit convenant aangesloten brancheverenigingen voeren op een verantwoorde wijze representatieve geluidsmetingen uit, of hebben limiters geïnstalleerd of kunnen anderszins aantonen dat ze zich aan de relevante maximale waarde hebben

gehouden. De manier van geluidsmeten is in de appendices uitgewerkt, en hierbij is rekening gehouden met de aanbevelingen uit hoofdstuk vijf van het RIVM-advies³.

De geluidsmetingen van locaties worden geanonimiseerd en geaggregeerd gedeeld met een door VWS aangewezen derde en onafhankelijke partij. Deze partij rapporteert hierover periodiek aan de convenantspartijen.

4) Communicatie en bewustwording

De convenantspartijen beseffen dat de (bij punt 1) genoemde geluidsniveaus niet voor ieder individu absoluut veilig zijn. Ook onder het geadviseerde geluidsniveau kan gehoorschade optreden. De mate waarin mensen gevoelig zijn voor hard geluid en de reactie op blootstelling eraan verschilt per persoon. Gehoorschade kan worden veroorzaakt worden door een optelsom van blootstelling aan diverse harde geluiden. Denk hierbij dus niet alleen aan muzieklocaties met versterkte muziek, maar ook aan het luisteren van muziek met persoonlijke muziekspelers, gamen, motorrijden, werken in een lawaaierige omgeving enz. Daarom vinden de convenantspartijen het van belang bezoekers en professionals te informeren hoe het risico op gehoorschade beperkt kan worden om zo lang mogelijk van muziek en het gehoor te blijven genieten.

De aangesloten brancheverenigingen gaan in samenwerking met VeiligheidNL hun leden stimuleren dat zij via hun eigen communicatiekanalen de boodschap van I Love My Ears verspreiden. Denk hierbij aan eigen websites, het aankoopproces van de tickets, informatie op de tickets, bezoekersinformatie die van te voren aan bezoekers wordt verstrekt of informatieschermen en/of posters in de locatie. Verder werken we aan de bewustwording van het publiek, zodat bezoekers weten dat het te lang luisteren naar te hard geluid of te harde muziek een risico voor het gehoor vormt en ook welke handelingsopties zij hebben om zich hiertegen te beschermen. Denk hierbij aan gehoorbescherming dragen, oorpauzes nemen en afstand nemen tot de geluidsbron.

Een middel dat hiervoor gebruikt kan worden of waar bij aangesloten kan worden is de I Love My Ears-campagne.

---

³ Gommer, Verweij, Snijders (2018). Advies maximale geluidsniveaus voor muziekactiviteiten. Bilthoven; RIVM

5) Kennis en onderzoek

Gedurende de convenantsperiode worden actuele kennislacunes en onderzoeksvragen ten aanzien van (de preventie van) gehoorschade in kaart gebracht met behulp van de convenantpartijen en indien mogelijk uitgewerkt in onderzoeksvorstellen. Onderwerpen die op dit moment al geagendeerd zijn:

- inzicht in wenselijke geluidsniveaus en/of experimenten in wenselijke geluidsniveaus voor bezoekers van locaties met versterkte muziek, o.a. vergeleken met het advies van het RIVM⁴ over geluidsniveaus;
- inzicht in of en hoe het RIVM-advies omtrent maximale geluidsniveaus⁵ kan worden overgenomen;
- inzicht in bewustwording en gedrag van bezoekers en professionals omtrent risico's en preventie van gehoorschade;
- inzicht in en onderbouwing van wat de beste geluidsniveaus zijn voor kinderen/jongeren onder de 18 jaar;
- inzicht in de relatie tussen ultra lage bastonen en gehoorschade en in welke mate de huidige gehoorbeschermingsmiddelen hiertegen bescherming bieden;
- meer inzicht in hoe geluidsniveaus gemeten worden en hoe de waarden van die verschillende metingen in elkaars perspectief kunnen worden geplaatst en zich verhouden tot de afgesproken geluidsniveaus;
- inzicht in realistische doelstellingen voor de komende jaren op het gebied van preventie van gehoorschade en/of het vervolg van het convenant.

Evaluatie van het Convenant

In het convenant spreken de partijen af concrete acties uit te voeren op vijf gebieden: geluidsniveau, gehoorbescherming, geluidsmeting, communicatie en bewustwording en kennis en onderzoek.

De voortgang van de acties van het convenant worden jaarlijks in beeld gebracht.

Er wordt gemonitord op de volgende gebieden:

1. de voortgang van de acties;

---

⁴ Gommer, Verweij, Snijders (2018). Advies maximale geluidsniveaus voor muziekactiviteiten. Bilthoven; RIVM.

⁵ Gommer, Verweij, Snijders (2018). Advies maximale geluidsniveaus voor muziekactiviteiten. Bilthoven; RIVM.

2. het resultaat van de gemeten geluidsniveaus;
3. in welke mate komen de doelstelling van het convenant dichterbij en welke maatschappelijke ontwikkelingen zien we t.a.v. gedrag van bezoekers en professionals.

1. Voortgang van de acties

De partijen rapporteren de voortgang van de afgesproken acties aan een nader te bepalen onafhankelijke partij, jaarlijks uiterlijk op 1 maart over het voorgaande kalenderjaar. Een nader te bepalen onafhankelijke partij stelt een overkoepelende rapportage op.

Ook actuele onderzoeksresultaten zullen in de jaarlijkse voortgangsrapportages worden verwerkt. Op basis van de jaarlijkse voortgangsrapportages zullen de convenantpartners in gesprek gaan met hun leden over hoe beter te voldoen aan de afspraken uit het convenant.

De partijen bespreken de rapportage en stellen deze gezamenlijk vast.

Mede op basis van deze rapportage bespreken partijen of de uitvoering van het convenant op schema ligt, of dat er verbeteringen of aanpassingen nodig of mogelijk zijn.

2. De gemeten geluidsniveaus

De geluidsmetingen worden jaarlijks geanonimiseerd aangeleverd bij een door VWS aangewezen onafhankelijke partij. Deze partij analyseert en aggregeert de gegevens en bewerkt deze tot een rapportage. In een nader door partijen vast te stellen protocol worden de eisen die gesteld worden aan de metingen en de vorm van aanleveren uitgewerkt.

De partijen bespreken onderling de rapportage.

3. Doelstellingen convenant / maatschappelijke ontwikkelingen

Er wordt bij de start⁶ een 0-meting uitgevoerd naar het gebruik van gehoorbescherming en de kennis van bezoekers over de risico's van versterkte muziek. Samen met de metingen over geluidsniveaus geeft dat de startsituatie weer.

Tijdens de looptijd van het convenant wordt periodiek het gebruik van gehoorbescherming en de kennis van de bezoekers gemeten.

Actuele kennis over gehoorschade in Nederland en wat werkt om gehoorschade te voorkomen wordt bijgehouden. Relevante kennis hieruit wordt gedeeld met convenant partijen en kan worden toegepast in deelactiviteiten van de convenant partners. Dit alles om bij te dragen aan het doel van dit convenant.

Op basis van de resultaten van de tussenevaluatie kunnen de partners nadere afspraken en/of aanpassingen aan het convenant maken.

Ten minste zes maanden voorafgaand aan het einde van de looptijd van dit convenant zal aan de hand van de resultaten een eindevaluatie plaatsvinden. Dit eindrapport vormt de basis voor het eindoverleg tussen convenantpartners waarbij beoordeeld wordt of het op basis van de behaalde resultaten wenselijk is om het convenant te verlengen.

Samenwerking

Met het ondertekenen van dit convenant zoeken partijen nog bewuster de samenwerking, verbinding en synergie op als het gaat om de preventie van gehoorschade. Als collectief worden kennis en ervaring gedeeld en ontstaat meer kracht om mensen zo lang mogelijk van muziek te laten genieten zonder gehoorschade.

Partijen ontmoeten elkaar periodiek om samen te werken aan:

- de maatschappelijke agendering van dit thema;
- het ondersteunen van de implementatie;
- het versterken van communicatie en voorlichting;
- en verdere samenwerking op de verschillende benoemde onderzoeksvraagstukken.

Financiering

---

⁶ Bedoeld: zo spoedig mogelijk na ondertekening van het Convenant

De individuele leden van de bij dit convenant aangesloten verenigingen dienen zelf te investeren in de maatregelen of activiteiten tot geluidsniveau-limitering, gehoorbescherming, geluidsmeting en voorlichting voor hun bezoekers en medewerkers.

Looptijd

Het *Derde convenant preventie gehoorschade versterkte muziek* wordt voor de duur van vier jaar aangegaan met de mogelijkheid de inhoud na twee jaar bij te stellen. Het treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening en eindigt op 7 december 2022. Elke partij kan dit convenant (te allen tijde) met inachtneming van een opzegtermijn van drie maanden schriftelijk opzeggen. Wanneer een partij het convenant opzegt, blijft het convenant voor de overige partijen in stand voor zover de inhoud en de strekking ervan zich daartegen niet verzetten.

Aansluiten bij convenant

Het is voor andere partijen mogelijk om gedurende de looptijd van het convenant zich bij het *Derde convenant preventie gehoorschade versterkte muziek* aan te sluiten, mits zij het algemeen geldende deel van het convenant volledig onderschrijven en hun concrete inzet op genoemde maatregelen en activiteiten specificeren in een appendix. Voor de toetreding van andere partijen tot het convenant is de toestemming van de huidige partijen nodig.

Binnen 3 maanden na ondertekening van dit convenant wordt de tekst daarvan gepubliceerd in de Staatscourant.

Datum van ondertekening: 6 december 2018

<u>VWS</u> Naam: Paul Blokhuis Functie: Staatssecretaris Volksgezondheid, Welzijn en Sport Handtekening	<u>VNPF</u> Naam Berend Schans Functie: Directeur Handtekening .....
<u>VVEM</u> Naam Hèrald van de Bunt Functie: Voorzitter bestuur Handtekening	<u>Stichting VeiligheidNL</u> Naam Vera Verdegaal Functie: Directeur Handtekening .....
<u>GGD GHOR Nederland</u> Naam Hugo Backx Functie: Directeur Handtekening	<u>LkVv</u> Namen Koen Meilink en Meike Kievits, Functie: Quaester en Assessor Handtekening .....
<u>NL Actief</u> Naam Patrick Rijnbeek Functie: Directeur Handtekening	<u>Verantwoorde Feesten</u> Naam Mitchel de Rooy Functie: Oprichter Handtekening .....
<u>NVBF</u> Naam Gulian Nolthenius Functie: Directeur Handtekening	

Appendix I

Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) zal zich inzetten om het thema preventie van gehoorschade met kracht voort te zetten en uitbreiden. VWS zal investeren in het verder uitbouwen van de kennisbasis over de preventie van gehoorschade.

VWS zet zich middels ondertekening van dit convenant op de volgende manier in voor de volgende elementen:

1) Geluidsniveau

- De leden van de bij dit convenant aangesloten brancheverenigingen voeren op een verantwoorde wijze representatieve geluidsmetingen uit, of hebben limiters geïnstalleerd of kunnen anderszins aantonen dat ze zich aan de relevante maximale waarde hebben gehouden.
- VWS zal een derde en onafhankelijke partij aanwijzen waarmee de geanonimiseerde en geaggregeerde geluidsmetingen van locaties gedeeld worden. Deze partij rapporteert hierover periodiek aan de convenantpartijen. VWS financiert dit onderzoek.

2) Gehoorbescherming

- N.v.t.

3) Geluidsmeting

- VWS zal verder investeren in een systeem waarmee geluidsmetingen geanalyseerd kunnen worden.
- VWS geeft opdracht tot een onderzoek om meer inzicht te krijgen in hoe geluidsniveaus gemeten worden en hoe de waarden van die verschillende metingen in elkaars perspectief kunnen worden geplaatst en zich verhouden tot de afgesproken geluidsniveaus.

4) Communicatie en bewustwording

- VWS zal in overleg met de convenantpartners de campagne "I love my ears" actualiseren en financieren.

5) Kennis en onderzoek

- VWS zal investeren in het verder uitbouwen van de kennisbasis over de preventie van gehoorschade. Gedurende de convenantsperiode worden actuele kennislacunes en onderzoeksvragen ten aanzien van (de preventie van) gehoorschade in kaart gebracht met behulp van de convenantpartijen. VWS zal met de convenantpartners nader te bepalen onderzoeksvoorstellen uitwerken en indien mogelijk laten uitvoeren.

Appendix II

Stichting VeiligheidNL

VeiligheidNL is een onafhankelijk kenniscentrum met een publieke missie om de woon-, werk- en leefomgeving veiliger te maken. We gaan uit van het principe dat mensen zelf de sleutelrol spelen in een veilig/gezond leven en het voorkómen van letsels/ongevallen. We richten ons op het stimuleren van veilig(-er) gedrag in een veilige(-re) omgeving. Al meer dan 35 jaar monitoren en signaleren we letsels en ongevallen, onderzoeken welke vorm van preventie effectief is en ontwikkelde we effectieve voorlichtingsprogramma's. Per januari 2018 is de Hoorstichting gefuseerd met VeiligheidNL en zet VeiligheidNL zich ook in voor de monitoring en preventie van gehoorschade.

Zet zich middels ondertekening van dit convenant op de volgende manier in voor de volgende elementen:

- 1) Geluidsniveau
  - N.v.t.
- 2) Gehoorbescherming
  - N.v.t.
- 3) Geluidsmeting
  - N.v.t.
- 4) Communicatie en bewustwording
  - VeiligheidNL is projectleider van de campagne I Love My Ears. De campagne is door VWS, de VVEM en VNPF opgezet en krijgt de komende jaren vervolg. Via deze campagne worden bezoekers van locaties met versterkte muziek op een positieve manier bewust gemaakt van en gestimuleerd tot het opvolgen van de belangrijkste adviezen om zo lang mogelijk van muziek en het gehoor te genieten, namelijk (1) draag oordoppen met muziekfilter, (2) neem oorpauzes en (3) neem afstand tot de geluidsbron.
  - VeiligheidNL inventariseert bij alle convenantpartijen mogelijkheden van en wensen voor voorlichtings- en/of communicatie materialen en volgt deze op.
  - VeiligheidNL vervult een coördinerende rol voor de convenantpartners als het gaat om communicatie en voorlichtingsmaterialen.

5) Kennis en onderzoek

- Doorlopend vergaart VeiligheidNL op gestructureerde wijze kennis over het vóórkomen van gehoorschade in Nederland, risico's op gehoorschade en effectieve preventie ervan. Deze kennis publiceert en of deelt VeiligheidNL. N.a.v. deze kennis kan VeiligheidNL convenantspartijen adviseren over geluidsniveaus, gehoorbescherming, communicatie en voorlichting over de preventie van gehoorschade.
- VeiligheidNL start in het kader van de I Love My Ears campagne een (periodieke) monitor voor consumenten en professionals om inzicht te krijgen in bewustwording en gedrag van bezoekers en professionals omtrent risico's en preventie van gehoorschade. De eerste resultaten worden hiervan verwacht in de eerste helft van 2019 en gepubliceerd/gedeeld.
- VeiligheidNL vervult een coördinerende rol voor de convenantpartners om onderzoeksvragen te inventariseren en uit te werken tot onderzoeksvoorstellen.

Appendix III

GGD GHOR

GGD GHOR Nederland streeft naar het beperken van de risico's op gehoorschade van bezoekers aan locaties met versterkte muziek en/of geluid. Immers gehoorschade is een irreversibel effect dat mogelijk tot beperkingen in de persoonlijke levenssfeer kan leiden. Vanuit het gezondheidsbelang van de bezoekers en het personeel op de locaties zetten we ons in voor de preventie van gehoorschade. De inzet van GGD GHOR Nederland en haar leden voor het derde convenant volgen uit de preventietaak en zijn gericht op het beperken van de risico's van gehoorschade door enerzijds inzet op gehoorbescherming en anderzijds door bronaanpak.

Zet zich middels ondertekening van dit convenant op de volgende manier in voor de volgende elementen:

1) Geluidsniveau

- n.v.t.

2) Gehoorbescherming

- n.v.t.

3) Geluidsmeting

- n.v.t.

4) Communicatie en bewustwording

- GGD'en en GHOR-bureau's dragen bij aan de preventie van gehoorschade door bronaanpak en gehoorbeschermingsmaatregelen vast onderdeel te laten zijn van de advisering aan gemeenten met betrekking tot evenementen. Elke decibel minder dan het maximale gemiddelde in dit convenant vertaalt zich direct in een verlaagd risico op gehoorschade.
- GGD'en en GHOR-bureau's dragen bij aan preventie van gehoorschade door dit integraal onderdeel te maken in de contacten die GGD'en en GHOR met kinderen hebben.

5) Kennis en onderzoek

- GGD'en en GHOR-bureau's delen hun opgedane ervaringen voor onderzoek, communicatie en bewustwording met convenants partners.

Appendix IV

VVEM en VNPF

De VVEM en de VNPF vertegenwoordigen een groot deel van de muzieklocaties in Nederland. Op poppodia en bij evenementen wordt versterkte muziek met een passend volume gebruikt om de bezoekers een mooie en goede beleving te geven. De ondernemers en andere organisaties binnen de VVEM en VNPF doen dat graag, goed en vaak. Het instellen van een passend volume en het meedoen met goede maatregelen passen bij goed ondernemerschap in de entertainmentindustrie en de cultuursector.

Zetten zich middels ondertekening van dit convenant op de volgende manier in voor de volgende elementen:

1) Geluidsniveau

De VNPF en de VVEM zorgen ervoor dat hun leden de audio-emissies beperken tot een hoogste equivalent gemiddeld geluidsniveau van $L_{eq}=103$ dB (A), gemeten over 15 minuten. Daarbij wordt de piekbelasting beperkt tot een geluidsdruk van maximaal 200 Pascal (of 140 dB (C)).

Onder geluidsniveau wordt verstaan het L_{eq} -niveau in dB(A) gemeten over een periode van 15 minuten, aan de mengtafel of een andere voor de gemiddelde geluidsdruk representatieve plek, op een hoogte van ongeveer 2 meter boven de vloer.

Voor muziekevenementen voor kinderen en jongeren hanteren de VVEM en VNPF de volgende maximale geluidsniveaus voor de audio-emissies:

- bij shows voor jonge kinderen (t/m 13 jaar) wordt een maximaal geluidsniveau voor de audio-emissie van 91 dB(A) gehanteerd.
- voor shows voor kinderen/jongeren van 14 en 15 jaar is dit maximaal 96 dB(A).
- voor shows voor kinderen/jongeren van 16 en 17 jaar is dit maximaal 100 dB(A).

Indicatief voor de leeftijdskeuze is de gekozen doelgroep en/of de aanwezigheid van meer dan 50% van een bepaalde doelgroep.

2) Gehoorbescherming

Bezoekers worden in staat gesteld gehoorbescherming aan te schaffen en worden over die mogelijkheid zoveel mogelijk geïnformeerd. Dit kan bijvoorbeeld bij de bar, bij merchandise

stands, toiletten, kassa, ingang of bij verstrekking bij de entreebewijzen. Ook kunnen bezoekers voorafgaand aan het bezoek van een locatie informatie ontvangen. Bijvoorbeeld via de bezoekersinformatie die bezoekers voorafgaand aan het bezoek van een locatie ontvangen, bij het aankoopproces van een kaartje of via informatie op het kaartje. In de muzieklocatie zelf worden bezoekers ook geïnformeerd. Dit kan bijvoorbeeld via de materialen uit de ILME-campagne.

3) Geluidsmeting en rapportage

Het geluidsniveau van muzieklocaties wordt gedurende de muziekactiviteit gemeten met geschikte apparatuur (minimaal IEC 61672:2003, klasse 2). De geluidsmetingen worden vastgelegd in een logboek en verstuurt aan de Stichting Kwaliteit Evenementen Nederland (SKEN).

Muzieklocaties waarvan het maximale volume is beperkt en is afgeregeld door middel van een goed werkende limiter, of anderszins kunnen aantonen dat ze zich aan de relevante maximale waarden hebben gehouden, kunnen daarover rapporteren op de door de SKEN aangegeven wijze aan de SKEN.

SKEN verzamelt, verwerkt en rapporteert over de metingen aan een door VWS aangewezen onafhankelijke partij. Mochten er locaties zijn die de maximale geluidsniveaus structureel overtreden, dan worden VVEM of VNPF hierover door SKEN geïnformeerd. Vervolgens gaan VVEM of VNPF in gesprek met de muzieklocaties die de maximale geluidsniveaus hebben overschreden en geven hun zo nodig tips om de maximale geluidsniveaus niet meer te overschrijden.

4) Communicatie en bewustwording

Naast het maximeren van geluidsniveaus, het loggen en analyseren van meetgegevens en het aanbieden van gehoorbescherming, is het bevorderen van bewustwording onder bezoekers van essentieel belang. VNPF en VVEM hebben hiermee al sinds 2014 ervaring opgedaan met de I Love My Ears-campagne. Muzieklocaties worden ook in de komende convenantsperiode door de VVEM en VNPF in staat gesteld de ILME-campagnematerialen in te zetten.

De VVEM en VNPF zullen hun opgedane ervaringen op het gebied van communicatie en de in het kader van de ILME-campagne ontwikkelde materialen delen met nieuw aangesloten convenantspartijen.

5) Kennis en onderzoek

- De VVEM en VNPF gaan in samenwerking met VWS gedurende de convenantsperiode onderzoeken wat het eventueel verlagen van de geluidsniveaus betekent voor de muziekbeleving.
- VNPF en VVEM doen waar mogelijk mee aan onderzoeken onder professionals en bezoekers.

Appendix V

NVBF

De Nederlandse Vereniging van Bioscopen en Filmtheaters (NVBF) is dé brancheorganisatie voor alle bioscoop- en filmtheaterexploitanten in Nederland en heeft als doel collectieve belangenbehartiging, promotie, professionalisering en communicatie in de breedste zin van het woord.

Het convenant: waar verbinden de bioscopen en filmtheaters zich aan?

1) Geluidsniveau

In bioscopen en filmtheaters worden de kinderfilms (voor bezoekers tot 12 jaar, de zog 'kindermatinees') afgespeeld op een gewogen gemiddelde, over een kwartier gemeten, van minder dan 88 dB(A).

In de praktijk zal een kindermatinee film (gemeten op stand 4,5) tussen de 75 dB(A) en 80 dB(A) uitkomen.

De reguliere films die in bioscopen en filmtheaters worden gedraaid (voor bezoekers van 12 jaar en ouder), worden afgespeeld op een gewogen gemiddelde, over een kwartier gemeten, van minder dan 92,5 dB(A).

In de praktijk zal een reguliere film (gemeten op stand 5; 6; 7) tussen de 80 dB(A) en 89 dB(A) uitkomen.

Aangesloten NVBF - leden die de geluidsnormeringen toch overschrijden zullen daar door de NVBF op worden aangesproken.

2) Gehoorbescherming

Het gebruik van gehoorbeschermingsmiddelen is niet nodig in de bioscopen. Maar, bezoekers staat het vrij om gebruik te maken van zelf mee te nemen gehoorbeschermingsmiddelen.

Geluidsmeting en rapportage

Ieder halfjaar vindt één meting plaats in een bioscoop of filmtheater:

- in een CPV-bioscoopzaal;
- in een Dolby (Atmos) zaal
- in een IMAX-theater.

Het geluidsniveau wordt gedurende een bioscoop(film)voorstelling gemeten met daarvoor geschikte apparatuur.

Internationaal wordt binnen de cinema industrie gebruik gemaakt van CLA, dit staat voor 'Central Listening Area'. Om deze locatie te bepalen, wordt eerst een bovenaanzicht van de zaal, met daarop het stoelenplan, in ogenschouw genomen. De breedte van het CLA loopt vanaf 1/3 van de zaal breedte tot 2/3 breedte. In de lengte loopt deze vanaf 1/3 van het stoelenplan tot 2/3 van het stoelenplan. Doorgaans vormt dit zich tot een rechthoek waarbij het midden van deze rechthoek het exacte CLA is. De meetmicrofoon wordt geplaatst op gemiddeld oor hoogte van een zittend persoon. Dit is ongeveer op 1,2m hoogte en afhankelijk van het type stoel.

CinemaNext (CN) verricht de metingen, verwerkt deze en stelt de rapportages op. Hierin is CN strikt onafhankelijk, blijkende uit dat CN:

- bepaalt bij welke bioscoop of filmtheater wordt gemeten;
- de metingen verricht op geheel zelfstandige wijze en zich daarover verantwoordt in 'geluidsrapportages';
- de geluidsrapportages opstelt zonder enige inmenging van de NVBF en haar aangesloten leden.

De 'geluidsrapportages' worden geanonimiseerd (zonder naamherkenning van de bioscoop of filmtheater) aangeboden aan de NVBF.

De NVBF maakt van de metingen, op grond van de aangeboden 'geluidsrapportages', samenvattingen.

De NVBF zal jaarlijks de verrichte metingen en 'geluidsrapportages' presenteren aan de betrokken convenantpartners.

3) Communicatie en bewustwording

Tijdens Algemene Leden Vergaderingen van de NVBF zullen de aangesloten bioscopen en filmtheaters worden geïnformeerd over de inhoud en strekking van dit document door o.a. externe (ervarings) deskundigen.

Via de door de NVBF uitgegeven NVBF - nieuwsbrief zullen de leden op gezette tijden

worden geïnformeerd.

Daarnaast worden ook de (anonieme) meetresultaten gedeeld met leden.

4) Kennis en onderzoek

N.v.t.

Appendix VI

NL Actief

NL Actief zet zich als brancheorganisatie van de fitness in om zoveel mogelijk mensen aan het sporten, bewegen en fitnessen te krijgen om mensen gezonder, fitter en vitaler te krijgen. Ook zetten we ons in om de nadelige effecten zoveel als mogelijk te beperken zoals het voorkomen van blessures, het gebruik van doping of eventuele gehoorschade.

NL Actief zet zich middels ondertekening van dit convenant op de volgende manier in voor de volgende elementen:

1) Geluidsniveau

De maximale waarden voor de locaties van NL Actief worden in 2019 bepaald en vastgesteld. Als de gevonden waarden het minimum overschrijden, onderzoekt NL Actief in 2020 vooral het gebruik van limiters om het geluidsniveau te beperken.

2) Geluidsmeting

NL Actief doet in 2019 een representatieve hoeveelheid metingen in de branche om een goed beeld en startniveau te creëren. Met die uitkomsten worden wordt gekeken naar specifieke afspraken voor 2020 en verder.

3) Gehoorbescherming

Pas na het doen van de metingen zoals beschreven bij 2 zal bepaald worden of het aanbieden en/of adviseren van gehoorbescherming van toepassing is voor de fitnessbranche.

4) Communicatie en bewustwording

- De leden van NL Actief worden op gezette tijden geïnformeerd over de inhoud en strekking van het Convenant waarmee leden zich bewuster worden van hun voorlichtende rol naar hun klanten.
- Daarnaast worden ook de (anonieme) meetresultaten gedeeld met leden om deze bewustwording te vergroten.
- Indien gewenst wordt er gebruik gemaakt van de I Love My Ears-campagne

5) Kennis en onderzoek

N.v.t.

Appendix VII

Verantwoorde Feesten

Verantwoorde Feesten geeft voorlichting geven aan jongeren van 12 t/m 17 jaar met als doelstelling het bewustzijn te verhogen op het gebied van het risico op gehoorschade in combinatie met het organiseren van schoolfeesten waarbij het geluidsniveau is aangepast volgens het convenant, elke bezoeker een set herbruikbare oordoppen met muziekfilter krijgt uitgereikt, er een rustruimte voor de oren aanwezig is en de speakers op afstand staan van de bezoekers. Tevens zijn er flyers van "I Love My Ears" en "Oorcheck" verkrijgbaar, is de "I Love My Ears" campagne zichtbaar aanwezig en krijgen ouders/verzorgers via de scholen informatie over dit onderwerp. Ook scholen, docenten en feestcommissies van VO-scholen maken zo kennis met dit onderwerp en kunnen dit toepassen in toekomstige schoolfeesten en/of andere schoolevenementen.

Zet zich middels ondertekening van dit convenant op de volgende manier in voor de volgende elementen:

1) Geluidsniveau

De Verantwoorde Feesten zorgen ervoor dat op hun feesten de audio-emissies beperkt blijven. Gemeten wordt een hoogste equivalent gemiddeld geluidsniveau in L_{eq} , gemeten over 15 minuten.

Daarbij wordt de piekbelasting beperkt tot een geluidsdruk van maximaal 200 Pascal (of 140 dB (C)).

Onder geluidsniveau wordt verstaan het L_{eq} -niveau in dB(A) gemeten over een periode van 15 minuten aan de mengtafel op een hoogte van 2 meter boven de vloer.

Voor muziekevenementen voor kinderen en jongeren hanteren de Verantwoorde Feesten de volgende maximale geluidsniveaus voor de audio-emissies:

- bij shows voor jonge kinderen (t/m 13 jaar) wordt een maximaal geluidsniveau voor de audio-emissie van 91 dB(A) gehanteerd.
- voor shows voor kinderen van 14 en 15 jaar is dit maximaal 96 dB(A).
- voor shows voor kinderen van 16 en 17 jaar is dit maximaal 100 dB(A).

Indicatief voor de leeftijdskeuze is de gekozen doelgroep en/of de aanwezigheid van meer dan 50% van een bepaalde doelgroep.

2) Geluidsmeting

Verantwoorde Feesten committeert zich aan de meetmethodes van het convenant en rapporteert dit als voorgeschreven. Wij maken gebruik van een klasse 2 meter en een limiter op de geluidsapparatuur.

3) Gehoorbescherming

Bezoekers krijgen voorafgaand aan een schoolfeest informatie/voorlichting middels ons speciale programma hiervoor. Met eigen ontwikkelde voorlichtingsvideo's, met input/deelname van VeiligheidNL (Nationale Hoorstichting), de Nederlandse Vereniging van KNO-artsen (Prevent) en een oordoppenfabrikant, worden de jongeren één op één bereikt en via de scholen krijgen de ouders/verzorgers een digitale flyer met informatie over het onderwerp en links op internet waar zij terecht kunnen voor meer informatie. Elke bezoeker van een Verantwoord Schoolfeest krijgt bij binnenkomst een set herbruikbare oordoppen met muziekfilter uitgereikt welke eigendom wordt van de bezoeker. Tevens is er een bemande info-stand met folders/flyers/gadgets en informatie over het onderwerp gehoorschade van "Oorcheck.nl" en de "I Love My Ears" campagne.

De "I Love My Ears" campagne is zichtbaar aanwezig tijdens de schoolfeesten en i.o.m. de scholen worden posters permanent geplaatst op prominente locaties in de scholen waar zij dagelijks zichtbaar zijn voor de jongeren. Uiteindelijke doel is om automaten te plaatsen waar jongeren oordoppen kunnen kopen zodat gehoorbescherming een "normaal" en alledaags verschijnsel wordt voor de volgende generaties.

4) Communicatie en bewustwording

Door middel van voorlichting en handvatten aan te reiken, dragen wij substantieel bij aan de bewustwording van jongeren van 12 t/m 17 jaar. Door onze kennis en mogelijkheden voor te leggen aan Gemeentes en VO-scholen zijn wij in staat om vele jongeren één op één te bereiken met onze unieke manier van voorlichten. Wij maken hierbij gebruik van draadloze hoofdtelefoons wat de deelname en concentratie van jongeren nagenoeg 100% maakt.

5) Kennis en onderzoek

Verantwoorde Feesten is bereid haar kennis te delen met convenant partners en stelt zich proactief op in het gebied van onderzoek. Waar mogelijk en/of gewenst zijn wij bereid om, in samenwerking met VWS, deel te nemen en/of initiatief te nemen om tot nieuwe inzichten te komen.

Appendix VIII

LKvV

De Landelijke Kamer van Verenigingen (LKvV) is een van de grootste studentenorganisaties van Nederland. Als overkoepelend orgaan behartigt zij de belangen van 47 verenigingen, tezamen ruim 45.000 studenten. Op deze verenigingen worden met enige regelmaat, maar niet standaard, feesten met versterkt geluid georganiseerd, waarbij passend volume wordt gebruikt om een goede ervaring te geven.

Zet zich door middel van ondertekening van dit convenant op de volgende manier in voor de volgende elementen:

1) Geluidsniveau

De LKvV stimuleert dat zijn leden de audio-emissies beperken tot een hoogste equivalent gemiddeld geluidsniveau van $Leq=103$ dB (A), gemeten over 15 minuten. Daarbij wordt de piekbelasting beperkt tot een geluidsdruk van maximaal 200 Pascal (of 140 dB (C)).

Onder geluidsniveau wordt verstaan het Leq -niveau in dB(A) gemeten over een periode van 15 minuten aan de mengtafel of andere representatieve plek op een hoogte van 2 meter boven de vloer.

2) Geluidsmeting

Ieder halfjaar vinden er met geschikte apparatuur metingen plaats op meerdere sociëteiten, om een representatief beeld te geven van alle verenigingen die onder de LKvV vallen. De LKvV verzamelt de gegevens, anonimiseert ze en rapporteert dit als voorgeschreven. Verenigingen kunnen, indien gewenst, via een verklaring aangeven te werken met een limiter.

3) Gehoorbescherming

De LKvV biedt haar leden voordelig gehoorbescherming met muziekfilter aan voor de bezoekers van hun feesten. Dit zijn kwalitatief goede oordoppen, getest en gecertificeerd volgens NEN-EN 352-2. Deze gehoorbescherming wordt verstrekt op een gemakkelijk te bereiken locatie, bijvoorbeeld bij de ingang, bar of wc's.

4) Communicatie en bewustwording

Tijdens de Algemene Leden Vergadering zullen de leden worden geïnformeerd over de schadelijke gevolgen van te lang te harde muziek, en hoe dit voorkomen kan worden. Dit zal ook via e-mails en telefoongesprekken gebeuren. Het convenant zal worden gedeeld met de lidverenigingen met het uitdrukkelijke advies deze op te nemen in handboeken en overdrachten aan komende besturen.

Het gebruik van gehoorbescherming zal ook actief worden gepromoot bij de verenigingen, bijvoorbeeld tijdens het jaarlijks terugkerende Beleid, Organisatie & Management weekend, waar de vers aangestelde besturen van verenigingen deel aan nemen.

Ook zal de LKvV inventariseren welke maatregelen verenigingen zelf al nemen, hen adviseren in te nemen acties en hen een platform bieden voor het delen van ervaringen. De resultaten van de geluidsmetingen zullen geanonimiseerd worden gedeeld met de leden. De materialen van de "I Love My Ears" campagne zullen worden verspreid onder de leden van de LKvV en er wordt aangemoedigd deze tijdens grote open feesten extra in te zetten.

5) Kennis en onderzoek

De LKvV is bereid haar kennis te delen met de convenant partners en staat open voor een landelijk onderzoek naar de preventie van gehoorschade.